

УДК 378.014.6:159.944
JEL Classification: I23, J24, M54
DOI: 10.31713/ve1202614

Самоліук Н. М.¹

кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0001-8693-8558
E-mail: n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua

Олійник О. О.¹

кандидат економічних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-3941-2286
E-mail: o.o.oliyuk@nuwm.edu.ua

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне,
Україна

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЗАГРОЗА ІНСТИТУЦІЙНІЙ СТІЙКОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті досліджується проблема професійного вигорання викладачів як системний чинник, що створює загрози інституційній стійкості закладів вищої освіти. У ході дослідження узагальнено міжнародні та українські статистичні дані, які підтверджують масовий і відтворюваний характер професійного вигорання серед викладачів, із домінуванням емоційного виснаження та зниження професійної ефективності. Запропоновано концептуальну модель, яка ілюструє механізм переходу від індивідуального професійного вигорання до інституційних ризиків, та окреслено практичні імплікації для закладів вищої освіти в умовах воєнних і посткризових трансформацій.

Ключові слова: професійне вигорання; викладачі; заклади вищої освіти; інституційна стійкість; людський капітал; кадрова стабільність; якість освітнього процесу; кризові трансформації; воєнний контекст.

Актуальність дослідження. Функціонування закладів вищої освіти в умовах тривалих кризових викликів супроводжується зростанням ризиків, які пов'язані з людським фактором, насамперед – станом психоемоційного благополуччя академічного персоналу. Професійна діяльність викладачів у сучасному університеті характеризується поєднанням інтенсивного викладацького навантаження, підвищених вимог до наукової результативності, адміністративної залученості та постійної адаптації до змін форматів

навчання. В українських реаліях ці чинники додатково ускладнюються наслідками повномасштабної війни, зокрема нестабільністю освітнього середовища, вимушеною міграцією, втратами соціального капіталу та хронічною невизначеністю.

За таких умов професійне вигорання викладачів виходить за межі індивідуально-психологічної проблеми та набуває ознак системного ризику для інституційної стійкості закладів вищої освіти. Емоційне виснаження, зниження професійної залученості та редукція відчуття професійної ефективності безпосередньо впливають на якість освітнього процесу, кадрову стабільність і здатність університетів підтримувати безперервність своєї діяльності в умовах криз. Відтак постає проблема недостатнього наукового осмислення професійного вигорання викладачів саме як чинника, що загрожує довгостроковій стійкості інституцій вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У міжнародній науковій літературі проблема професійного вигорання академічного персоналу досліджується переважно в межах психології праці та організаційної психології. Виконані з використанням шкали Maslach Burnout Inventory (MBI) дослідження фіксують високу поширеність емоційного виснаження серед викладачів університетів і вказують на зв'язок вигорання з навантаженням, умовами зайнятості та рівнем організаційної підтримки [6; 7; 15]. Систематичні огляди доводять, що професійне вигорання має не лише психологічні, а й чітко окреслені професійні та організаційні наслідки, зокрема зниження продуктивності праці та підвищення намірів звільнення [14].

Окремий масив досліджень присвячений впливу кризових періодів (пандемія COVID-19) на стан педагогів, де показано, що різкі зміни формату роботи та дефіцит інституційної підтримки суттєво підсилюють симптоми вигорання [13]. Водночас у цих роботах фокус залишається здебільшого на індивідуальних наслідках для викладачів, тоді як інституційний рівень аналізу представлений фрагментарно.

Українські наукові напрацювання останніх років значно активізувалися у зв'язку з пандемією та повномасштабною війною. У працях українських дослідників [1; 3; 4; 5; 8; 9; 16; 17] професійне вигорання розглядається в контексті воєнного стресу, дистанційного навчання та хронічного перевантаження викладачів. Ці дослідження мають важливе значення для фіксації актуального стану проблеми та

емпіричного підтвердження зростання психоемоційних ризиків у системі вищої освіти.

Разом з тим, аналіз наявних публікацій дає змогу виокремити низку невирішених наукових проблем. Так, переважає підхід, у межах якого професійне вигорання аналізується як індивідуальний психологічний феномен, без належної інтерпретації його впливу на інституційні процеси в університетах. Обмежено дослідженням залишається також механізм трансформації індивідуального вигорання у системні ризики – кадрову нестабільність, зниження якості освітніх послуг та втрату організаційної адаптивності. У вітчизняних роботах недостатньо операціоналізовано поняття інституційної стійкості закладів вищої освіти у зв'язку зі станом академічного персоналу. Це зумовлює потребу в комплексному дослідженні, яке поєднує аналіз професійного вигорання викладачів із оцінкою інституційних наслідків для ЗВО.

Метою дослідження є теоретичне та емпіричне обґрунтування професійного вигорання викладачів як фактора загрози інституційній стійкості закладів вищої освіти в умовах кризових трансформацій, зокрема воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні використано комплекс взаємодоповнювальних методів. Теоретичну основу становлять методи аналізу та синтезу наукових джерел, що дозволило систематизувати підходи до трактування професійного вигорання та інституційної стійкості. Емпіричну частину сформовано з використанням стандартизованих психодіагностичних інструментів оцінки професійного вигорання (зокрема MBI або її адаптацій), а також методів описової статистики для узагальнення отриманих результатів. Для інтерпретації зв'язку між станом академічного персоналу та інституційними характеристиками діяльності ЗВО застосовано логіко-структурний та порівняльний аналіз.

Застосований методичний підхід дає змогу перейти від фрагментарного опису симптомів вигорання до системного розуміння його ролі в забезпеченні або підриві інституційної стійкості закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах функціонування університетів професійне вигорання викладачів формується не стільки під впливом особистісних характеристик, скільки як результат поєднання інституційних обмежень, управлінських практик і кризових зовнішніх чинників. Так,

професійна діяльність викладачів закладів вищої освіти характеризується високим рівнем когнітивного та емоційного навантаження, яке зумовлене багатофункціональністю академічної праці. Поєднання викладання, наукової діяльності, адміністративних обов'язків і позааудиторної комунікації зі студентами формує умови хронічного перевантаження, що є ключовим предиктором професійного вигорання. У кризових умовах, зокрема під час воєнного стану, ці процеси посилюються нестабільністю освітнього середовища, вимушеною адаптацією до дистанційних і змішаних форматів навчання, а також дефіцитом ресурсів і підтримки.

Емпіричні дослідження засвідчують домінування емоційного виснаження як ключового компонента професійного вигорання викладачів, що поєднується з деперсоналізацією та зниженням відчуття професійної ефективності. В українському контексті ці прояви ускладнюються накладанням професійного стресу на колективний травматичний досвід, що обмежує адаптивні можливості академічного персоналу та підвищує ризик хронізації вигорання.

На відміну від індивідуально орієнтованих підходів, у межах даного дослідження професійне вигорання розглядається як механізм, через який інституційні та організаційні проблеми транслюються у системні ризики для закладів вищої освіти. Зниження емоційної залученості та професійної мотивації викладачів безпосередньо впливає на якість освітньої взаємодії, інтенсивність педагогічної підтримки студентів і готовність до інноваційних освітніх практик.

Накопичення симптомів вигорання сприяє формуванню установок професійного дистанціювання, зростанню намірів скорочення робочої активності або виходу з академічного середовища. У масштабі інституції це проявляється у підвищенні кадрової нестабільності, втраті досвідченого персоналу та зниженні колективного людського капіталу університету. Таким чином, індивідуальне вигорання набуває ознак організаційної проблеми, що підриває функціональну спроможність закладу вищої освіти.

Інституційна стійкість закладів вищої освіти передбачає здатність університетів підтримувати безперервність освітнього процесу, зберігати кадровий потенціал та адаптуватися до зовнішніх викликів без втрати якості основних функцій. У цьому контексті професійне вигорання викладачів постає критичним чинником, що безпосередньо обмежує адаптивний потенціал університетів.

Хронічне вигорання знижує спроможність академічного персоналу до професійної мобілізації в кризових ситуаціях, погіршує внутрішню комунікацію та послаблює інституційні механізми відновлення. В умовах воєнного стану ці ризики посилюються, оскільки університети змушені функціонувати в режимі постійної нестабільності, спираючись переважно на людський капітал як ключовий ресурс стійкості. За відсутності системних інституційних рішень, спрямованих на попередження професійного вигорання, університети стикаються з довгостроковими загрозами зниження якості освіти та втрати конкурентоспроможності.

Таким чином, професійне вигорання викладачів доцільно розглядати не як побічний ефект кризових трансформацій, а як структурний ризик для інституційної стійкості закладів вищої освіти, що потребує інтеграції відповідних інструментів у стратегії управління персоналом та розвитку університетів.

Результати сучасних емпіричних досліджень свідчать, що частка університетських викладачів із високими показниками принаймні одного з компонентів професійного вигорання є значною та стабільною у різних країнах і контекстах. Зокрема, у дослідженні [15], проведеному серед викладачів університетів із використанням MBI, понад 40% респондентів мали високий рівень емоційного виснаження, а близько третини – ознаки деперсоналізації та зниження професійної ефективності. Такі показники суттєво перевищують рівні ситуативної втоми та свідчать про хронічний характер психоемоційного виснаження.

Систематичні огляди літератури демонструють, що масштаби професійного вигорання серед викладачів варіюють залежно від методології та дослідницького контексту, однак навіть мінімальні оцінки свідчать про його непоодинокий характер. За узагальненими даними Mula-Falcón J., Cruz-González C., Lucen C., у різних вибірках частка викладачів із високим рівнем вигорання коливається від 9% до 70%, причому максимальні значення фіксуються в умовах кризових трансформацій освітнього процесу [12]. Дослідження постпандемічного періоду додатково вказують на зростання показників емоційного виснаження, яке пов'язане зі змінами форматів навчання, підвищеним навантаженням і дефіцитом інституційної підтримки [11].

Український науковий та емпіричний контекст, попри обмеженість масштабних репрезентативних вибірок саме для

викладачів закладів вищої освіти, загалом демонструє подібні тенденції. Дослідження, виконані в умовах пандемії та воєнного стану, фіксують високий рівень емоційного виснаження серед педагогічних працівників та ознаки професійної дезадаптації [10; 12; 15]. За результатами окремих українських досліджень, до 45% викладачів мають високі показники емоційного виснаження, що узгоджується з міжнародними емпіричними даними [12; 14]. Загальнонаціональні опитування освітян додатково вказують на значну поширеність симптомів професійного вигорання, підтверджуючи системний характер проблеми [18; 19].

Таким чином, наявні дані переконливо свідчать, що професійне вигорання викладачів є реальною, вимірюваною та масовою проблемою, а не індивідуальною чи ситуативною реакцією на тимчасові труднощі. Масштаби цього явища створюють передумови для його переходу з індивідуального рівня на рівень інституційних ризиків для закладів вищої освіти.

Для підтвердження масового та відтворюваного характеру професійного вигорання викладачів у різних освітніх системах доцільно узагальнити результати міжнародних і українських емпіричних досліджень (табл. 1). У більшості з них професійне вигорання вимірюється із застосуванням стандартизованих психодіагностичних інструментів, серед яких найпоширенішою залишається модель С. Maslach, відповідно до якої синдром професійного вигорання охоплює три взаємопов'язані компоненти: емоційне виснаження, деперсоналізацію (або професійний цинізм) та зниження відчуття професійної ефективності [10].

Представлені емпіричні дані свідчать, що професійне вигорання викладачів є масовим і стійким явищем, масштаби якого у багатьох випадках перевищують 40% вибірки, а в кризових умовах сягають 70%. Це дає підстави розглядати професійне вигорання не як індивідуальну проблему окремих викладачів, а як фактор системного ризику для функціонування та інституційної стійкості закладів вищої освіти.

Отримані результати та залучені емпіричні дані свідчать, що масштаби професійного вигорання викладачів у закладах вищої освіти України загалом узгоджуються з міжнародними тенденціями, водночас характеризуються низкою контекстуальних особливостей, зумовлених умовами тривалої нестабільності. Як і в міжнародних дослідженнях, домінуючим компонентом вигорання серед

українських викладачів залишається емоційне виснаження, що підтверджується результатами вимірювань за шкалами MBI та суміжними інструментами.

Таблиця 1

Емпіричні показники професійного вигорання викладачів та педагогічних працівників

<i>Автори, рік</i>	<i>Країна / контекст</i>	<i>Вибірка</i>	<i>Інструмент</i>	<i>Ключові результати</i>
Silva et al., 2021 [15]	Університети (міжнародний контекст)	Викладачі ЗВО	MBI	41,4% – високий рівень емоційного виснаження; 32,1% – деперсоналізація; 29,6% – зниження професійної ефективності
Salvagioni et al., 2017 [14]	Міжнародний огляд	Педагоги, у т.ч. викладачі	Систематичний огляд	Вигорання асоціюється зі зниженням продуктивності, психічними порушеннями, намірами звільнення
Mula-Falcón et al., 2022 [12]	Різні країни	Викладачі ЗВО	Огляд 39 досліджень	Поширеність високого вигорання: від 9% до 71% залежно від контексту
Mohamed-Amar et al., 2024 [11]	Постпандемічний контекст	Викладачі ЗВО	MBI	Понад 70% – високі рівні вигорання, домінує емоційне виснаження
Ситняківська, 2023 [16]	Україна, воєнний стан	Викладачі ЗВО	MBI	≈45% – емоційне виснаження; ≈30% – деперсоналізація
Опитування «ТИ ЯК?», 2024-2025 [2]	Україна	Викладачі ЗВО	Національне соціологічне опитування	≈58% респондентів демонструють ознаки професійного вигорання

Джерело: узагальнено авторами

Порівняння з міжнародними даними [11; 12; 15] показує, що частка викладачів з високими показниками емоційного виснаження в Україні перебуває в межах або на верхній межі значень, зафіксованих у світовій практиці. У кризових освітніх контекстах (пандемія, постпандемічні трансформації) міжнародні дослідження фіксують зростання рівнів вигорання до 60-70%, що співвідноситься з результатами українських досліджень, проведених у період повномасштабної війни. Це дає підстави стверджувати, що воєнний контекст не формує принципово нового феномену професійного вигорання, а посилює вже наявні структурні ризики, притаманні сучасним університетам.

Водночас українські емпіричні дані демонструють низку специфічних характеристик:

- професійне вигорання викладачів формується на тлі поєднання інтенсивного професійного навантаження та колективного травматичного досвіду, що є недостатньо представленим у більшості міжнародних досліджень;

- вітчизняні дослідження значно рідше операціоналізують організаційні та інституційні змінні (структуру навантаження, управлінські практики, політики підтримки персоналу), зосереджуючись переважно на індивідуальних проявах вигорання.

В цьому контексті результати даного дослідження розширюють наявні підходи, інтерпретуючи професійне вигорання як механізм трансляції індивідуального виснаження в інституційні втрати.

На відміну від значної частини міжнародних робіт, де вигорання розглядається як фактор зниження благополуччя працівників, у межах цього дослідження акцент зроблено на його інституційних наслідках – кадровій нестабільності, зниженні якості освітнього процесу та обмеженні адаптивного потенціалу ЗВО. Таке трактування узгоджується з сучасними концепціями *institutional resilience*, водночас заповнюючи прогалину щодо застосування цього підходу до аналізу людського капіталу університетів у кризових умовах.

Наведені статистичні дані та результати емпіричних досліджень свідчать про масовий і відтворюваний характер професійного вигорання викладачів. Однак самі по собі показники поширеності не дозволяють повною мірою пояснити його роль у функціонуванні закладів вищої освіти. Наведені емпіричні дані дозволяють зафіксувати масштаби професійного вигорання, але не пояснюють механізм його трансформації в інституційні ризики для ЗВО. Для

переходу від фіксації масштабів проблеми до аналізу її системних наслідків доцільним є застосування концептуального підходу, який поєднує індивідуальний рівень професійного вигорання з організаційними та інституційними характеристиками діяльності університетів. З цією метою у дослідженні запропоновано концептуальну модель, яка відображає механізм трансформації професійного вигорання викладачів у загрозу інституційній стійкості ЗВО.

Запропонована концептуальна схема (рис. 1) відображає багаторівневу логіку впливу професійного вигорання викладачів на інституційну стійкість закладів вищої освіти та ґрунтується на поєднанні контекстного, організаційного та індивідуального рівнів аналізу.

Перший блок схеми репрезентує зовнішні та контекстні умови функціонування ЗВО, серед яких ключову роль відіграють воєнний стан, тривала соціальна невизначеність та трансформація форматів навчання. Ці чинники формують підвищений рівень системного тиску на університети та створюють несприятливе середовище для професійної діяльності викладачів.

Другий блок відображає організаційні чинники діяльності викладачів, зокрема інтенсивність і структуру робочого навантаження, поєднання професійних ролей, особливості управлінських практик та рівень інституційної підтримки. Саме на цьому рівні зовнішні виклики конкретизуються у щоденних умовах праці академічного персоналу та виступають безпосередніми предикторами професійного вигорання.

Третій блок схеми репрезентує професійне вигорання викладачів як ключову проміжну змінну, що проявляється через емоційне виснаження, деперсоналізацію та зниження відчуття професійної ефективності. У межах запропонованої моделі вигорання розглядається не як індивідуальний психологічний стан, а як механізм трансляції організаційних дисфункцій у ширші інституційні наслідки.

Четвертий блок відображає професійні наслідки вигорання, зокрема зниження рівня залученості викладачів, погіршення якості педагогічної взаємодії та зростання намірів професійної мобільності. Ці наслідки виконують роль перехідної ланки між індивідуальним станом викладачів і функціональними характеристиками університету.

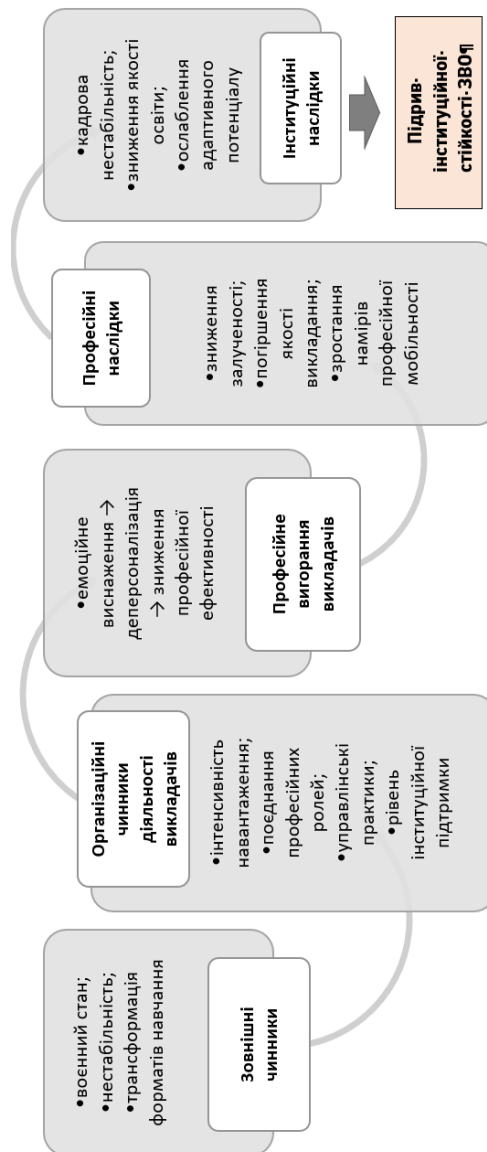

Рис. 1. Концептуальна модель впливу професійного вигорання викладачів на інституційну стійкість закладів вищої освіти

Джерело: розроблено авторами

Завершальний блок схеми фіксує інституційні наслідки професійного вигорання, які проявляються у кадровій нестабільності, зниженні якості освітнього процесу та ослабленні адаптивного потенціалу університетів. У сукупності ці процеси призводять до

підриву інституційної стійкості закладів вищої освіти, що особливо критично в умовах воєнних і посткризових трансформацій.

Таким чином, запропонована концептуальна схема дозволяє системно інтерпретувати професійне вигорання викладачів як структурний ризик для інституційної стійкості закладів вищої освіти, забезпечуючи логічний перехід від емпіричних показників до аналітичного узагальнення результатів дослідження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що професійне вигорання викладачів є масовим, відтворюваним і емпірично підтвердженим явищем, масштаби якого створюють реальні загрози для інституційної стійкості закладів вищої освіти. В умовах, коли значна частка академічного персоналу демонструє ознаки хронічного емоційного виснаження та зниження професійної ефективності, вигорання перестає бути індивідуальною проблемою та набуває характеру системного інституційного ризику.

Ключовим результатом дослідження є обґрунтування того, що професійне вигорання викладачів виступає латентним чинником підриву кадрової, освітньої та адаптивної стійкості університетів. Масштаби вигорання безпосередньо впливають на збереження людського капіталу, якість освітнього процесу та спроможність закладів вищої освіти реагувати на кризові виклики. У воєнних умовах ці ризики посилюються, оскільки саме академічний персонал залишається ключовим ресурсом безперервності функціонування університетів.

Отримані результати мають важливі практичні імплікації для управління закладами вищої освіти. Проблематика професійного вигорання повинна бути інтегрована в систему стратегічного управління персоналом як елемент забезпечення інституційної стійкості, а не розглядатися виключно в межах індивідуальної психологічної підтримки. Доцільним також є перегляд структури навантаження викладача та управлінських практик із урахуванням кумулятивного ефекту хронічного стресу. Крім того, університетам необхідно впроваджувати системні механізми моніторингу професійного вигорання як індикатора інституційних ризиків, що дозволить своєчасно реагувати на загрози кадрової та освітньої стабільності.

У перспективі результати дослідження можуть бути використані як аналітичне підґрунтя для розроблення інституційних політик

підтримки академічного персоналу, спрямованих на збереження людського капіталу та підвищення стійкості закладів вищої освіти в умовах тривалих кризових трансформацій.

1. Мирончук Н. М. Професійне вигорання викладача вищої школи: чинники, ознаки, способи протидії. *Теоретичні і методичні засади розвитку і самовдосконалення особистості педагога-новатора в контексті модернізації нової української школи* : зб. наук.-метод. праць. Житомир : Вид-во Євенок О. О. 2017. С. 62–67. URL: https://eprints.zu.edu.ua/25983/1/Мирончук_професійне%20вигорання.pdf
2. Опитування «Психоемоційний стан викладачів і студентів спільноти університетів «Ти як?». URL: <https://howareu.com/materials/opytuvannia-psykhoemotsiinyi-stan-vykladachiv-ta-studentiv-spilnoty-universytetiv-ty-iaq?v=6800bc8f84a73>
3. Сидоренко Ж. В., Шевчук Т. І. Професійне вигорання педагогів в умовах дистанційного навчання. *Вісник Донецького національного університету ім. В. Стуса. Серія Психологічні науки*. 2023. С. 72–79. [https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.1\(2\).10](https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.1(2).10)
4. Сипченко О. М., Банченко С. С. Професійне вигорання викладачів ЗВО як психологічна проблема. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (1). С. 106–109.
5. Федішин О. М. Професійне вигорання викладачів закладів вищої освіти: психологічні чинники, наслідки та шляхи подолання. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2025. № 2 (6). С. 180–184. <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-27>
6. García-Arroyo J. A., Segovia A. O., Peiró J. M. (2019). Meta-analytical review of teacher burnout across 36 societies: The role of national learning assessments and gender egalitarianism. *Psychology & Health*, 34(6), 733–753. <https://doi.org/10.1080/08870446.2019.1568013>
7. García-Arroyo J., Segovia A. (2018). Effect sizes and cut-off points: a meta-analytical review of burnout in latin American countries. *Psychology, Health & Medicine*, 23(9), 1079–1093. <https://doi.org/10.1080/13548506.2018.1469780>
8. Kachmarchyk S., Piskunova L. (2024). Features of professional and emotional burnout of academic staff due to the war condition in Ukraine. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(1), 159–171. [https://doi.org/10.31548/hspedagog15\(1\).2024.159-171](https://doi.org/10.31548/hspedagog15(1).2024.159-171)
9. Kyrychenko S. (2025). Burnout syndrome among higher education instructors as a consequence of distance learning. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (63), 26–30. <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.332087>
10. Maslach C., Jackson S. E. (1981). MBI: Maslach Burnout Inventory. Manual. University of California, Consulting Psychologists Press.
11. Mohamed-Amar H., Mohamed-Amar R. (2024). Burnout syndrome in university professors in the COVID-19 post-pandemic period. *Revista Espacios*, Vol. 45 (03), 160–171. <https://doi.org/10.48082/espacios-a24v45n03p11>
12. Mula-Falcón J., Cruz-González C., Lucen C. (2022). Burnout syndrome in university teachers: A review of the literature. *International Journal of Educational Organization and Leadership*, 29(2):33–46.
13. Pressley T. (2021). Factors contributing to teacher burnout during COVID-19. *Educational Researcher*, 50(5), 325–327. <https://doi.org/10.3102/0013189X211004138>
14. Salvagioni D. A. J., Melanda F. N., Mesas A. E., González A. D., Gabani F. L., Andrade S. M. D. (2017). Physical, psychological and occupational consequences of job burnout: A systematic review of prospective studies. *PLOS One*, 12(10), e0185781.

- <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185781> 15. Silva L. P., Santos J. S. P. D., Silva L. L. D., Cezar I. S., Abreu J. S. D. D., Cerqueira V. P. D., Reis I. D. S., Santos J. R., Costa V. D. M., Meira C. S. (2021). Prevalence of burnout syndrome and associated factors in university professors working in Salvador, state of Bahia. *Revista brasileira de medicina do trabalho : publicacao oficial da Associacao Nacional de Medicina do Trabalho-ANAMT*, 19(2), 151–156. <https://doi.org/10.47626/1679-4435-2020-548>
16. Sytniakivska S. M. (2023). Impact of martial law on the level of professional burnout of university teachers: analysis of challenges and adaptation mechanisms. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*. Vol.1 (120), 110–117. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(120\).2025.10](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(120).2025.10)
17. Tkachenko V., Prysiazhniuk Y., Verkhovenko O., Nenko Y. (2024). Emotional burnout of Ukrainian teachers in the context of a full-scale invasion. *Revista Brasileira de Educação do Campo*, 9, e19043. <https://doi.org/10.70860/ufnt.rbec.e19043>

REFERENCES:

1. Myronchuk N. M. Profesiine vyhorannia vykladacha vyshchoi shkoly: chynnyky, oznaky, sposoby protydii. *Teoretychni i metodychni zasady rozvytku i samovdoskonalennia osobystosti pedahoha-novatora v konteksti modernizatsii novoi ukrainskoi shkoly* : zb. nauk.-metod. prats. Zhytomyr : Vyd-vo Yevenok O. O. 2017. S. 62–67. URL: https://eprints.zu.edu.ua/25983/1/Myronchuk_profesiine%20vyhorannia.pdf
2. Opytuvannia «Psykhoemotsiinyi stan vykladachiv i studentiv spilnoty universytetiv «Ty yak?». URL: <https://howareu.com/materials/opytuvannia-psykhoemotsiinyi-stan-vykladachiv-ta-studentiv-spilnoty-universytetiv-ty-iak?v=6800bc8f84a73>
3. Sydorenko Zh. V., Shevchuk T. I. Profesiine vyhorannia pedahohiv v umovakh dystantsiinoho navchannia. *Visnyk Donets'koho natsionalnoho universytetu im. V. Stusa. Seriya Psykholohichni nauky*. 2023, 72–79. [https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.1\(2\).10](https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.1(2).10)
4. Sypchenko O. M., Banchenko S. S. Profesiine vyhorannia vykladachiv ZVO yak psykholohichna problema. *Molodyi vchenyi*. 2018. № 10 (1). S. 106–109.
5. Fedyshyn O. M. Profesiine vyhorannia vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity: psykholohichni chynnyky, naslidky ta shliakhy podolannia. *Naukovi zapysky Lvivskoho derzhavnogo universytetu bezpeky zhyttiediialnosti. Pedahohika i psykholohiia*. 2025. № 2 (6). S. 180–184. <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-27>
6. García-Arroyo J. A., Segovia A. O., Peiró J. M. (2019). Meta-analytical review of teacher burnout across 36 societies: The role of national learning assessments and gender egalitarianism. *Psychology & Health*, 34(6), 733–753. <https://doi.org/10.1080/08870446.2019.1568013>
7. García-Arroyo J., Segovia A. (2018). Effect sizes and cut-off points: a meta-analytical review of burnout in latin American countries. *Psychology, Health & Medicine*, 23(9), 1079–1093. <https://doi.org/10.1080/13548506.2018.1469780>
8. Kachmarchyk S., Piskunova L. (2024). Features of professional and emotional burnout of academic staff due to the war condition in Ukraine. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(1), 159–171. [https://doi.org/10.31548/hspedagog15\(1\).2024.159-171](https://doi.org/10.31548/hspedagog15(1).2024.159-171)
9. Kyrychenko S. (2025). Burnout syndrome among higher education instructors as a consequence of distance learning. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (63), 26–30. <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.332087>
10. Maslach C., Jackson S. E. (1981).

MBI: Maslach Burnout Inventory. Manual. University of California, Consulting Psychologists Press. **11.** Mohamed-Amar H., Mohamed-Amar R. (2024). Burnout syndrome in university professors in the COVID-19 post-pandemic period. *Revista Espacios*, Vol. 45 (03), 160–171. <https://doi.org/10.48082/espacios-a24v45n03p11> **12.** Mula-Falcón J., Cruz-González C., Lucen C. (2022). Burnout syndrome in university teachers: A review of the literature. *International Journal of Educational Organization and Leadership*, 29(2):33–46. **13.** Pressley T. (2021). Factors contributing to teacher burnout during COVID-19. *Educational Researcher*, 50(5), 325–327. <https://doi.org/10.3102/0013189X211004138> **14.** Salvagioni D. A. J., Melanda F. N., Mesas A. E., González A. D., Gabani F. L., Andrade S. M. D. (2017). Physical, psychological and occupational consequences of job burnout: A systematic review of prospective studies. *PLOS One*, 12(10), e0185781. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185781> **15.** Silva L. P., Santos J. S. P. D., Silva L. L. D., Cezar I. S., Abreu J. S. D. D., Cerqueira V. P. D., Reis I. D. S., Santos J. R., Costa V. D. M., Meira C. S. (2021). Prevalence of burnout syndrome and associated factors in university professors working in Salvador, state of Bahia. *Revista brasileira de medicina do trabalho : publicacao oficial da Associacao Nacional de Medicina do Trabalho-ANAMT*, 19(2), 151–166. <https://doi.org/10.47626/1679-4435-2020-548> **16.** Sytniakivska S. M. (2023). Impact of martial law on the level of professional burnout of university teachers: analysis of challenges and adaptation mechanisms. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Redagogical Sciences*. Vol. 1 (120), 110–117. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(120\).2025.10](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(120).2025.10) **17.** Tkachenko V., Prysiashniuk Y., Verkhovenko O., Nenko Y. (2024). Emotional burnout of Ukrainian teachers in the context of a full-scale invasion. *Revista Brasileira de Educação do Campo*, 9, e19043. <https://doi.org/10.70860/ufnt.rbec.e19043>

Samoliuk N.M.¹

Candidate of Economics (Ph.D.), Associated Professor
ORCID ID: 0000-0001-8693-8558
E-mail: n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua

Oliinyk O. O.¹

Candidate of Economics (Ph.D.), Associated Professor
ORCID ID: 0000-0002-3941-2286
E-mail: o.o.oliiynuk@nuwm.edu.ua

¹National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine

PROFESSIONAL BURNOUT OF UNIVERSITY TEACHERS AS A THREAT TO THE INSTITUTIONAL RESILIENCE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article examines professional burnout of university teachers as a systemic factor posing a threat to the institutional resilience of higher

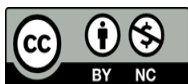
education institutions. The relevance of the topic is driven by the increasing psycho-emotional burden on academic staff under prolonged crisis conditions, including pandemic-related transformations and the full-scale war in Ukraine, which have significantly complicated the functioning of universities and intensified risks to human capital retention. Unlike predominantly individual-psychological approaches prevailing in the literature, this study conceptualizes professional burnout as a mechanism through which organizational and contextual dysfunctions are translated into systemic institutional losses.

The purpose of the study is to provide a theoretical and analytical substantiation of professional burnout among university teachers as a threat to the staffing, educational, and adaptive resilience of higher education institutions. The methodological framework is based on the analysis and synthesis of scientific sources, comparative examination of international and Ukrainian empirical studies, and logical-structural modeling of the relationship between professional burnout and institutional performance characteristics of universities.

The study synthesizes international and national statistical evidence confirming the widespread and recurrent nature of professional burnout among academic staff, with emotional exhaustion and reduced professional efficacy as its dominant dimensions. It is demonstrated that when burnout affects a substantial share of faculty members, it ceases to be an individual problem and becomes a factor undermining institutional resilience, manifesting in staffing instability, deterioration of educational quality, and constraints on universities' adaptive capacity. A conceptual model illustrating the mechanism through which individual professional burnout transforms into institutional risks is proposed, and practical implications for the management of higher education institutions under wartime and post-crisis conditions are outlined.

Keywords: professional burnout; university teachers; institutional resilience; university human capital; staffing stability; quality of the educational process; crisis transformations; wartime context.

Отримано/Received: 19.01.2026
Прийнято до друку/Accepted: 24.01.2026
Опубліковано/Published: 27.03.2026

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.